Wat zijn goede voorspellers van de kansen voor succesvol opstromen naar vwo-niveau van leerlingen die op de havo starten in het voortgezet onderwijs?

Beantwoord door Edwin Buijs (kennismakelaar Kennisrotonde), update door José Mulder (kennismakelaar Kennisrotonde).

15 juni 2020 – update 8 mei 2024 – 2e update oktober 2024

KR. 899

Kort antwoord

Er is geen Nederlands onderzoek bekend naar wat voorspellers zijn voor succesvolle opstroom in het voorgezet onderwijs.

Waar onderwijsmobiliteit kenmerkend is voor het Nederlandse onderwijsstelsel, kennen andere onderwijssystemen de mogelijkheid tot opstroom in het geheel niet. Er is dan ook geen relevante internationale literatuur gevonden.

Antwoord

Een valide determinatieprocedure is belangrijk voor kansengelijkheid

Onderwijsmobiliteit is kenmerkend voor het Nederlandse onderwijsstelsel en scholen voor voortgezet onderwijs kunnen met betrekking tot opstroom, afstroom en doubleren hun eigen beleid voeren (Naaijer et al., 2016).

De mogelijkheid om op te stromen is belangrijk met het oog op kansengelijkheid, om eventuele negatieve effecten van de relatief vroege selectie te kunnen compenseren (Korpershoek et al., 2016). In de praktijk blijken leerlingen uit hogere sociaal-economische milieus de kansen om op te stromen vaak beter te benutten dan leerlingen uit lagere sociaal-economische milieus (Korpershoek et al., 2016).

De beslissing om leerlingen op te laten stromen dient gebaseerd te worden op zo veel mogelijk betrouwbare, objectieve en valide indicatoren, zodat de toekomstige prestaties van betrokken leerlingen zo goed mogelijk voorspeld kunnen worden.

Over goede voorspellers voor (succesvol) opstromen is nog weinig bekend

Voor zover bekend is er nog geen wetenschappelijk onderzoek verricht naar de vraag welke factoren succesvolle opstroom voorspellen van leerlingen die op de havo starten in het voortgezet onderwijs en in de jaren erop doorstromen naar vwo-niveau.

Dat er weinig bekend is, past in het algemene beeld wat betreft kennis over verschillen tussen havo en vwo. Hiernaar is überhaupt weinig wetenschappelijk onderzoek verricht (Michels, 2006), noch naar hoe er in het voortgezet onderwijs gedetermineerd wordt of naar welke leerlingfactoren voorspellers zijn voor (succesvolle) opstroom ten opzichte van het schooladvies (zie bijvoorbeeld Van Rooijen et al., 2017).

Geraadpleegde bronnen

Korpershoek, H., Beijer, C., Spithoff, M., Naaijer, H. M., Timmermans, A. C., Van Rooijen, M., & Opdenakker, M-C. (2016). Overgangen en aansluitingen in het onderwijs: Deelrapportage 1: reviewstudie naar de po-vo en de vmbo-mbo overgang. Groningen: GION onderzoek/onderwijs.

Michels, B. (2006). Verschil moet er wezen. Een werkdocument over verschillen tussen havo en vwo-leerlingen in de tweede fase en handreikingen om daarmee om te gaan. Enschede: SLO.

Naaijer, H. M., Spithoff, M., Osinga, M., Klitzing, N., Korpershoek, H., & Opdenakker, M-C. (**2016).** De overgang van primair naar voortgezet onderwijs in internationaal perspectief: Een systematische overzichtsstudie van onderwijstransities in relatie tot kenmerken van verschillende Europese onderwijsstelsels. Groningen: GION onderwijs/onderzoek.

Van Rooijen, M., Korpershoek, H., Vugteveen, J., & Opdenakker, M.-C. (2017). De overgang van het basis- naar het voortgezet onderwijs en de verdere schoolloopbaan**.** Pedagogische studiën, 94(2), 110-134.

Over deze vraag

Opgesteld door:	Edwin Buijs (kennismakelaar Kennisrotonde)
Vraagsteller:	Leraar voortgezet onderwijs
Geraadpleegde experts:	Cor Sluijter (Cito), Anneke Timmermans (GION, Rijksuniversiteit Groningen)
Onderwijssector:	Voortgezet onderwijs
Trefwoorden:	Opstroom, determinatie, schoolloopbaansucces, kansengelijkheid
Referentie:	Kennisrotonde. (2024). *Wat zijn goede voorspellers van de kansen voor succesvol opstromen naar vwo-niveau van leerlingen met een havo-advies?* (1e update) (KR.899).

Dit antwoord is gepubliceerd op Kennisrotonde.nl. De Kennisrotonde is samen met NCO en Onderwijskennis een dienst van het NRO.